Ч. 201 (14.098). Львів, середа 31. липня 1935. Pocztowa opłatę opłacono ryczałtem. Рік LVI.

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 504-060. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло" Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

# Сімдесятиліття Митрополита Андрея в Підлютім.

**Святочна відправа в церкві. — Делеґації. — Привіти. — Українська дітвора князеві греко-католицької церкви.**

В понеділок, 29. липня ц. р. проходили сімдесяті роковини життя й жертвенної праці Митрополита Андрея Шептицького. Ці роковини застали Його на відпочинку в живці Підлюте. З тої нагоди вже попереднього дня почали зїзжатись туди делеґації духовенства і громадянства, щоби привитати Митрополита з тими роковинами.

В понеділок, у сам день роковин, наїхало туди понад 50 священиків, багато громадян з найближчих околиць і маси селян із сусідніх сіл.

Перед полуднем відправив Преосв. еп. **Никита Будка** в сослуженні Преосв. крижевацького (Югославія) епископа **Ніярадія** архієрейську Службу Божу на інтенцію Високопреосвященого Митрополита Андрея. В Богослуженні взяли участь усі приїзжі, літники і непроглядні юрби селянства, що мусіло слухати відправи під церквою, яка всіх учасників не могла примістити.

По Богослуженні приймав Митрополит делеґації духовенства, що прибули сюди з побажаннями. Між ними делеґація від „Т-ва св. Андрея" в особах о. крил. **Дзеровича Юліяна, о. д-ра Глинки Льва й о. Гошовського** з Фалиша вручила Митрополитові преґарну мистецьку памяткову грамоту кисти арт. Дядинюка в шкіряній оправі, виконаній на основі проекту тогож арт. Дядинюка в переплетничій робітні п. Кревецького. Витала о. Митрополита й окрема делеґація оо. Василіян в особах о. ігумена Грядюка й о. Березовського ЧСВВ.

Коло години другої пополудни приїхала із Львова окрема делеґація від львівських українських центральних установ в особах **ред. Василя Мудрого, інж. Юліяна Павликовського та інсп. Володимира Кузьмовича**, щоби зложити побажання від усього українського зорґанізованого громадянства. Делеґація негайно по приїзді явилась в о. Митрополита, зложила Йому устами **ред. В. Мудрого** побажання та вручила памяткову адресу, виконану по мистецьки арт. **Романом Чорнієм**, на якій під привітним текстом є печатки й підписи 52-ох українських львівських установ, орґанізацій і редакцій. Текст адреси такий:

„Його Екселенції, Митрополитові Андреєві підписані центральні українські установи й орґанізації складають з нагоди 70-тих роковин Його трудящого життя вислови своєї найглибшої пошани, свій сердечний привіт та бажання прожити ще довгі літа на жертвенній службі рідній Церкві й рідній Нації.

За труди на ниві Господній
За працю для свого народу
Хай слава лунае во віки
Владиці від роду до роду".

Під наведеним текстом є ґрафічно виконані назви установ, а під ними печатки і підписи. Підписали грамоту: УНДО, УКС, Просвіта, Н. Т. ім. Ш., РСУК, Р. Ш., Союз Українок, Т-во Українських Письменників і Журналістів, Сільський Господар, Центробанк, Маслосоюз, Зем. Банк Гіпотечний, Дністер, Карпатія, Краєве Т-во Кредитове, Національний Музей, Муз. Т-во ім. Лисенка, Нар. Лічниця, Народня Гостинниця, Народня Торговля, Центросоюз, Т-во Українських Лікарів, Союз Українських Адвокатів, Учительська Громада, Укр. Технічне Т-во, Взаїмна Поміч українського вчительства, Союз Українських Купців, Міщанське Братство, УКТОДІ, Гіґієнічне Т-во, Вакаційні Оселі, Т-во допомоги военним вдовам і сиротам, Марійське Т-во Молоді, Марійське Т-во Пань, Відродження, Українська Захоронка, Українська Бесіда, Т-во „Будучність", Т-во „Зоря", Сокіл-Батько, Великий Луг, Молода Громада, Червона Калина, Т-во охорони дітей та опіки над молодю, Діло, Новий Час, Мета, Нова Зоря, Свобода, Неділя, Народня Справа, Дзвіночок, Світ Дитини, Наш Прапор.

Зложили Митрополитові свої побажання і жидівські делеґати. Крім того витали Його численні делеґати від громадянських установ із поблизьких міст та сіл. Окрему делеґацію до Підлютого вислав з тієї нагоди Земельний Банк Гіпотечний в особах през. Каратницького, д-ра Леся Кульчицького, дир. В. Сінґалевича й п. Гузара (від урядовців Банку). Наспіло на свято дуже багато телеґрам і письменних привітів з цілого краю і зза границі. Між телеґрамами і привітами були й такі, що походили від поляків, німців та інших.

Після зложених привітів делеґаціями відбулися на площі перед Кедровою палатою гри і забави малих дітей, яким приглядався О. Митрополит. Зворушливими були декламації цих найменших та їхні співи. Цим грам і співам приглядалося і прислухувалося дуже багато делеґатів і народу, що явився на свято.

Високопреосв. Митрополит почуває себе добре та помітно значну поправу в Його здоровлю.

* * *

**ПОДЯКА ВПРЕОСВ. МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ.**

Високопреосвящений Митрополит Андрей просить нас подякувати на цьому місці щиро всім тим, що приїхали дня 29. липня до Підлютого на свято 70-тих роковин Його життя, всім українським центральним установам і товариствам за побажання та привіти і взагалі всім тим, що безпосередньо чи посередньо взяли участь у цьому зворушливому для Нього святі.

## 50 проц. знижка залізничих білетів на Лугове Ювилейне Свято.

**КОМУНІКАТ ВЕЛИКОГО ЛУГУ.**

Міністерство Комунікації розпорядком з дня 27. липня 1935. ч. 1308 признало Луговим Товариствам 50% **знижку залізничих білетів на Лугове Ювилейне Свято, важну на час від 3. до 5. серпня 1935. включно.**

Головна Старшина розіслала вже знижкові білети разом із членськими леґітимаціями тим „Лугам", що замовили знижкові білети. Ті Лугові Товариства, що досі ще не вислали замовлень на знижкові білети, можуть зробити це телефонічно або телеграфічно. Число телефону: 276-14, від год 10—16. Адреса для телеграми: Великий Луг, Львів, Коперника 5.

На висилку білетів треба прислати марку на 50 сотиків.

Прохаємо Шановних Читачів подати цю вістку до відома знайомим луговикам і луговичкам.





# Траґедія галичан у Совітах.

Львів, 30. липня 1935.

Нема мабуть такого найбільш завзятого ворога радянофільського курсу в Галичині і його тутешніх проводирів, нема мабуть такого особистого ворога окремих галицьких діячів, що ширили в Галичині комуністичну москвофільську кириню, який не замовк би, чуючи про траґедію такої родини Крушельницьких: двох синів розстріляли, навпів божевільного старого батька, двох дальших синів і доньку лікарку засудили від 10—5 літ заслання на далекій півночі, стару маму і дві молоді жінки з нелітніми дітьми виселили із забороною, як прокаженим, приближатись на 50 км. до міста, — знищили, зруйнували, викорінили всю родину. Супроти такої чисто людської траґедії мовкне почування гніву і бажання відплати за те лихо, яке літами коїли Крушельницькі своєю руїнницькою роботою на Галицькій Землі. І разом з цим виринає рефлексія: це не Крушельницьких знищили большевики, це не Юліян Бачинський і не Петро Дідушок, і не д-р Михайло Лозинський і не д-р Степан Рудницький і не Микола Чайківський і не Семен Вітик, не Сказинський і не Букшований, — це не власники поодиноких призвищ гинули і гинуть під совітським режімом. Це вигибають там **галичани**, а кожний з названих і неназваних збільшує собою лиш одну велику, незмірну і безкрайну жертву галичан на всеукраїнському мученицькому вівтарі.

Імя тих жертв — леґіон. У перспективі їх безхресних, незнаних, по великанських просторах від Чорного по Біле Море розсіяних могил на заднє місце відходить така „дрібничкова" подробиця, — чи були це приятелі чи зороги совітського режіму й комуністичної ідеольоґії. Чи були це дійсні революціонери, керманичі центрального повстанського комітету Андрух і Опока, чи були це сірі зїдачі хліба на аполітичних посадах, які поводились тихше води — нижче трави, чи були вони таки безумовно щирими прихильниками режіму, — всеодно згинули вони, бо були — галичани. Згинули, бо мали на собі незатерту печатку української національної свідомости, защіплюваної від дитячої колиски рідною мовою та традицією рідної хати, викристалізованої у школах, у громадській праці та в українських боєвих лавах. Згинули і гинуть, бо мали проти себе арґумент, що не можна вирвати їм з душі їхнього проскрибованого українства, — згинули і гинуть тому, що смертельний ворог українства ніколи не довіряє галичанам і все у кожному галичанині бачить непримирного — українця.

І тому **траґедія галичан не починається від Крушельницьких.** Пригадаймо долю галицьких москвофілів, що з відступом російських військ подались на схід. Ті самі, які боготворили єдину-неділиму Росію, ті, які дивились на носі-

російського самодержавного великодержавництва, як на півбогів, спасителів людства, ті всі Дудикевичі, Глушкевичі, Лабенські, переживали у „своїй“ Росії трагедію: адже їм так само не довіряли, тримали їх у далекому Ростові над Доном, відсунули від впливів і почестей, і навіть ще тут, у Галичині, коли вони вислугувались і піддобрювались, були здебільша трактовані як влізливці, які даремне стараються дістати якісь неоправдано упривілеєні права.

Трагедія галичан не обмежується тільки до переслідувань, що їх дали їм пізнати всілякі російські режіми. До тої самої трагедії належить ще потрясаюча доля Галицької Армії на Наддніпрянщині, з тифом, недугами, з конвульсійними пробами рятувати, що можна, всіми можливими способами.

Трагедією галичан є та тяга, що їх пре на схід, на далекі наддніпрянські землі, як на щось таке близьке, рідне, своє. Колись та тяга була сповита романтичною уявою молодих Усусусів, що кервавились у вірі й надії, що там, на Наддніпрянщині, є обітована земля, на яку досить ногою ступити, щоб із неї щастя і радість спливали на всі землі, де тільки нарід говорить одною українською мовою. Потім казали туди йти: і політичний розум, і стратегічний плян, і спільнота політичних доктрин, і погоня за хлібом, за варстатом праці. Але ніколи не минався сентимент: бідних синів зпід низьких галицьких селянських стріх полонила широчінь тамошніх історичних місцевостей і старих історично-мистецьких памяток, — розміри можливостей, які дає величезний край з морем і чорноземом. Ішли туди і — гинули, кровю своєю печатаючи свою тугу, свою любов до тієї землі, свій всеукраїнський світогляд, **своє право до співучасти у вирішуванні всеукраїнської долі.**

...Чи це трагедія?! Ні, це лише окуп, це викуп білету вступу на землю, рідну землю, зливану потоками крови від непамятних часів, відколи приходилось боронити її від печенігів і половців. Трагедія галичан, яка полягає у тому, що вони масово гинуть на Наддніпрянщині, є одночасно їхнім величнім привілеєм, є їхньою легітимацією нерозривної спільноти з тією землею. У морі галицької крови безповоротно втопився романтизм дітей, які знали пісню про „Дніпро і кручі“, пригадували собі Золоті Ворота і Софійський собор, та подивляли на шкільній мапі великі простори. Згинув романтизм, але не згинула тяга до наддніпрянських просторів. Серед трагедії галичан на Наддніпрянщині викристалізувалась галицька всеукраїнська політична думка, серед тієї трагедії впали стовпи, що розмежовували психіку двох відломів однієї нації, у тій трагедії викувалась соборницька нація.



# Демонстрації у Римі.

(Від нашого кореспондента).

Рим, 26. липня 1935.

Ми, чинні учасники останньої світової війни, себто покоління, яке тямить усі страхіття фронту і запілля, — ми бачили воєнні демонстрації у 1914 році. Коли народ, не в Римі, а от у малих провінціональних містечках спонтанічно виходив на вулицю і заявляв готовість постояти „за слушну справу“. І хвилинами це переходило у фанатичний запал...

І був ентузіязм...

Вчора звечора до пізної години ночі Рим демонстрував. Всі головні майдани були заповнені народом. На майдані Борґезе промовляв до зібраних інвалід із світової війни сліпий Дж. Тоніоні. Це либонь єдиний промовець, який своєю промовою доводив слухачів до сліпого ентузіязму. На майдані Кольонна, де в сусідстві приміщений клюб закордонних журналістів, зібралася непроглядна маса фашистів і народу. І тут була промова і однодушно висвистали... Японію. І по всьому місті на інших майданах ділялось те саме. Всіми головними вулицями проходили тисячі фашистів і народу. Музики, співи воєнних пісень, гимнів фашистівської революції, глузливі пісні, крики, протести, оклики в честь дуче й Італії. Понад юрбою національні прапори, таблиці з гострими написами, карикатурами, великими, по мистецьки виконаними манекінами проти неґуса Абісинії, проти Англії, проти Японії. Бенгальські вогні — червоний, білий, зелений. На майдані Дель Попольо і Кольонна палення манекінів Неґуса — під свист, сміх, глум, гамір. Біля однієї з елеґантних каварень проходить гурт фашистів і музиці, яка грає якесь там танго, приказують грати „Джіовінеццу“, а всі гості мусять, розуміється, встати.

А всетаки — не видно ентузіязму. Усі дільницеві фашистівські частини були змобілізовані на цю демонстрацію. Як завсіди на всякі збірки, так і на ту, кожний дістав червоне повідомлення, до якого причеплений відтинок. Кожний, на доказ, що він був приявний на збірці, мусить віддати відтинок у руки свого найближчого начальства — але по скінченому зібранні. На просторій вулиці Національе, коли вся вона в довжину й у ширину (лиш не тротуари, як у нас!) була залита гамірною юрбою, ви могли бачити, як один із начальників відділу, мягкосердніший, підчас походу забирав оті відзнаки від напастливих демонстрантів, які ледви віддавши відтинок, зникали у бічній вуличці.

Ентузіязм непомітний. Европейські держави-ві народи таки справді не хочуть війни. Деякі, як французи, змагають послідовно до внутрішніх, кращих по їхньому, політичних реформ, чи й революцій, але війни, такої справжньої, з зовнішнім ворогом, вони не хочуть. Покоління, що перебуло і зробило останню війну, знає гіркий і нудкий запах пороху. Війна — це лиш для поневолених народів, розбитих, виголоджених під варварським режімом — остання надія і рятунок перед загладою.

Знає це й Мусоліні, що не весь народ Італії є за війною. Це найкраще бачимо з його слів: „Майже цілість нації зрозуміла, чого я хотів і чому я хотів“ — війни з Абісинією. Це він сказав кілька днів тому кореспондентові „Л' Еко де Парі“ п. Анрі Де Керіліс, який був у нього на інтервю.

Звичайно, вже так судилося Абісинії: не візьме її Італія, то при найближчій нагоді забере Англія і ще й Італію моглаб зісунути з прибережних окраїн у море. Ото й Італія завзялась забрати Абісинію. Треба великих зусиль і жертв. І як Італія їх виявить, як Італія переможе, фашизм щойно тоді затріюмфує. Італія змагає до того, щоб захопити Абісинію усякими способами. Ще недавно Абісинія була цивілізованою країною. Сьогодні — там „варвари“. Хоч де початок, а де кінець варварству, сьогодні, коли Літвінов предсідникує в Союзі Народів, важко окреслити. Розуміється, не можна виключати того, що Італія покине Союз Народів, як цей схоче їй перешкаджати.

Пекуча потреба експанзії примушує її до війни. Аджеж треба знати, що Італія вже облекшилась на двісті тисяч безробітних, висилаючи їх в Абісинію. Коли нарід здоровий, мусить шукати виходу з тісноти. Врешті — XX. ст. стоїть ще перед новою проблемою: після розподілу Росії, вирине питання Тихого Океану, де будуть вирішуватися питання політичні, соціяльні, племінні. Хто в розвязці тих справ схоче бути сильний. Себто: Мусоліні думає вперто про завтра своєї Італії.

Нема ентузіязму, але є дисципліна, послух, віра і довіря до Мусолінія, що він справді Італії добра бажає. Інша справа — скільки жертв прийдеться класти, щоб згризти важкий абісинський горіх.

**М. Зазамський.**

---

## Засідання Ради Малої Антанти.

БІЛГОРОД 30. 7. ПАТ. Засідання Ради Малої Антанти відбудеться у Спліті під проводом предсідника ради міністрів і міністра закордонних справ Стоядіновіча, що нині виїхав з Білгороду. На деннім порядку нарад Ради є, крім габсбурґського питання, справа дозброєння Мадярщини та справа приступлення Болгарії до балканського порозуміння.

# Закарпаття.

### ЧЕСЬКІ ШКОЛИ РОСТУТЬ!

В місяцях травні і червні ц. р. відкрито чеські горожанські (виділові) школи в Середньому, Чинадієві, Іршаві, Тересві й Батьові. Проти цього підняли протест всі незалежні чинники на Закарпатті.

### ҐУБЕРНАТОР І ЧЕСЬКІ ШКОЛИ.

Представники української і москвофільської преси: д-р М. Бращайко, ред. Ількович та інші явилися у ґубернатора Підк. Руси К. Грабаря, щоб довідатися про його становище в справі орґанізування нових чеських горожанських шкіл на чисто українських територіях. Ґубернатор заявив, що не погоджується з ніякою денаціоналізаційною політикою на Підк. Руси і поробить проти такої політики відповідні заходи. Щодо чеських горожанських шкіл, то моглаб бути мова хіба про чеські паралельки при наших горожанських школах там, де є відповідне число дітей чеської народности. Зазначив при цім ґубернатор, що зараз по своїм іменуванні інтервеніював і протестував у Братиславі і в Празі проти словачення наших шкіл на Пряшівщині і наслідком того в короткому часі заведено нашу мову як мову навчання в 53 селах. Чи протест ґубернатора буде мати й тепер належні успіхи небавком побачимо.

### ЗЇЗД ПОЖЕЖНИКІВ.

У днях 5., 6. 7. липня ц. р. відбувся в Ужгороді краєвий зїзд пожежних дружин П. Руси. В рамках того зїзду відбувся 50-літній ювилей ужгородської пожежної дружини, а також загальні збори „Союзу чл. добров. пожежників“. Усіх учасників було з 2.500 душ. Найкращою точкою був похід з площі Корятовича на летунський майдан, де відбулися вправи. На зїзд прибули делеґати з Анґлії, Бельгії, Румунії і з Варшави.

### ДРУГИЙ ДРАМАТИЧНИЙ КУРС В УЖГОРОДІ.

Дня 1. вересня ц. р. відкривається другий шестимісячний драматичний курс в Ужгороді. Курс орґанізує Шкільний Реферат (освітній відділ). Абсольвенти того курсу мають стати базою для майбутнього підкарпатського театру.

### „ВІСТИ ЕТНОГРАФІЧНОГО Т-ВА ПІДКАРП. РУСИ“.

Етноґрафічне Т-во Підк. Руси випустило перше число свого неперіодичного орґану п. н. „Вісти Етноґр. Т-ва П. Руси“. Адреса редакції: Мукачів, вул. Самовольського 12.

### З МОСКВОФІЛЬСЬКОЇ ПРЕСИ.

Відомий д-р Ст. Фенцик, тепер посол до праського парляменту, видає вже другий місяць тричі на тиждень „русскій боевий орган“ під наг. „Нашъ Путь“. — „Русскій Народный Голосъ“, ужгороський щоденник, що його видає аґрарна партія, появляється тепер тільки двічі в тижні. Є чутки, що небавком цей орґан перестане зовсім виходити. На всякий випадок москвофіли не мають нині ніодного щоденника (недавно ще мали 2).

### ЕМІҐРАЦІЯ ІЗ ЗАКАРПАТТЯ.

Еміґрація із Закарпаття в останньому часі знов росте. На основі еміґраційної статистики з території Підкарпатської Руси 1932 року виемігрувало 123 людей, 1933 р. вже вдвоє стільки тобто 241 людей, а минулого, 1934 року, 280 людей. Всупереч цьому еміґрація з історичних земель (Чехія, Морава) значно підупала.

---

## Курс фльорена поліпшився.

АМСТЕРДАМ 30. 7. ПАТ. Рішення королевої, щоб покликати Колійна на шефа позапарляментарного кабінету, причинилося до збільшення довіря. Бо особу Колійна ідентифікують з засадою задержання фльорена. Відплив золота припинився, курс фльорена покращав. Колійн предложить список членів уряду правдоподібно нині пополудні або завтра. Здається, що в склад кабінету ввійдуть міністри звязані з католицькою партією. Соціялістів можуть теж запросити до участи в уряді.

---

## Протимасонський розпорядок нім. мін. фінансів.

БЕРЛІН 30. 7. ПАТ. Офіційний орґан мін. фінансів повідомляє, що від 1. вересня ц. р. кожний урядовець, що підпорядкований міністерству, має зложити заяву, чи належав або належить до якої вільномулярської льожі, або іншої подібної орґанізації. В випадку потверджуючої відповіді, всі аванси даного урядовця або доручення йому провідних становищ залежать від кожночасної згоди міністра.

## Вияснення Головного Секретаріяту УНДО.

В „Ділі" з дня 30. липня ц. р. появилося звідомлення про Повітовий Народній Зїзд у Дрогобичі. В тому звідомленні подано деякі невірні, а деякі недокладні вістки. Невірною є вістка, що Повітовий Народній Зїзд визначив кандидата на посла з дрогобицького повіту. Зїзд ухвалив видвигнути тільки пропозицію до Центрального Комітету УНДО в справі кандидатури д-ра Степана Витвицького. На самому Зїзді присутній головний секретар п. В. Целевич дав вичерпуючі вияснення в справі кандидатур, а саме, що на основі постанов Народнього Комітету з дня 6. липня ц. р. визначення кандидатів належить виключно до Центрального Комітету чи пак Екзекутиви УНДО. Визначування кандидатів повітовими організаціями мусить довести до повної анархії і до нашої програної при виборах.

—o—

# „Оборона абісинської незалежности".

### СКЛАД ІТАЛІЙСЬКОЇ Й АБІСИНСЬКОЇ ДЕЛЕҐАЦІЇ.

РИМ, 30. 7. ПАТ. Італію у середу репрезентуватимуть у Женеві: Ґарнашелі, гр. Пієтро Маркії, Кортезі, професори Лессон і Берарди. Предсідником делеґації буде бар. Альойзі. Делеґація виїхала до Женеви вчора. Альойзі виїде нині.

ЛЬОНДОН, 30. 7. ПАТ. У склад британської делеґації, що під проводом мін. для справ Ліґи Націй Ідена їде нині до Женеви на надзвичайне засідання Ради Ліґи, входять такі урядовці міністерства закордонних справ: шеф секції Ліґи Націй Странґ, правний дорадник „Форін Офіс" сер Віліямс Малькін, шеф преси і пропаґанди Репсліпер, референт абісинських справ (водночас египетських) Томпсон та особистий секретар міністра Ідена Ганкей. Делеґація обчислює, що в понеділок поверне вже до Льондону.

### ІТАЛІЙСЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛІ В ДЖІБУТІ.

ЛЬОНДОН, 30. 7. ПАТ. Райтер повідомляє з Джібуті: В пристані є італійський корабель і це є причиною военного алярму абісинців, які твердять, що в слідуючім тижні до Джібуті мають приплисти нові італійські воєнні кораблі. Тисячі тон товарів, призначених до Аддіс-Абеби лежать на складах в митній коморі, бо відборці не хотять, щоб їх перевезти до столиці Абісинії.

ПАРИЖ, 30. 7. ПАТ. Авас повідомляє з Женеви: Згідно з неофіційними інформаціями з Риму абісинський міністр закордонних справ вислав до Риму письмо, яке тоном і змістом багато ріжниться від листу, що його дістали вчора в секретаріяті Ліґи Націй. Альойзі мав сказати, що його уряд уважатиме поєднальну місію за скінчену, коли абісинська теза буде далі розвиватися в той спосіб.

### ТАКТИКА ЛЯВАЛЯ.

ПАРИЖ, 30. 7. ПАТ. Нинішне засідання ради міністрів буде присвячене головно закордонній політиці, зокрема устійненню французької тактики в часі сесії Ради Ліґи Націй.

Засадничий напрям тактики Лявaля — пише „Парі Соар" — у Женеві буде такий: Посередництво аж до останніх меж у рямах Ліґи Націй у порозумінні з Анґлією, яка згодилась обмежити рями дискусії в Женеві, щоб разом з нами здобутись на останнє поєднальне зусилля. В той спосіб, не наражуючись на ризико створювання небезпечного прецеденсу й не наражуючи Італію, Франція відограє в Женеві важку поєднальну ролю.

Ціла париська преса згідно потверджує, що Рада Ліґи Націй обмежиться до відновлення праць поєднально-арбітражової комісії.

### АБІСИНСЬКИЙ ЦІСАР ПРО ЗАБОРОНУ ВИВОЗУ ЗБРОЇ.

ЛЬОНДОН, 30. 7. ПАТ. У звязку з оголошеною забороною вивозу зброї і муніції до Абісинії, абісинський цісар заявив кореспондентові „Таймса" в Аддіс-Абебі: „Розчарування, яке відчуваємо з приводу припинення хочби тільки хвилевого, вивозових ліценцій на експорт зброї й муніції до Абісинії, є получене з вдоволенням з приводу підтримки британського уряду для наших змагань, щоб мирно й безсторонно розвязати теперішній спір. Віч на віч воєнних приготувань і войовничій поставі другої сторони в тім спорі, ніяк не можемо відкладати наших приготувань до оборони перд евентуальним нападом. Хоч заборона вивозу зброї є безсторонньою, хоч не сумніваємося, що такий теж є її намір, всеж мусимо зауважити, що результат її буде дуже суперечний зі засадою безсторонности. Заборона вивозу зброї не відповідає своїй меті, спинити напасника, але навпаки заохочує його до нарушування міжнародніх зобовязань і до підбоїв. Заборона обмежує тільки свободу рухів жертви, яка є наміреним предметом тієї політики. Тією жертвою є нарід, який досі вірив у святість міжнародніх зобовязань і старався запевнити пошанування тих зобовязань".

ЛЬОНДОН, 30. 7. ПАТ. В офіційних британських колах пересвідчені, що абісинський делеґат торкнеться в Женеві на сесії Ради Ліґи Народів справи заборони вивозу зброї й муніції до Абісинії.

### СПІЛЬНА ТАКТИКА В. БРИТАНІЇ І ФРАНЦІЇ У ЖЕНЕВІ.

ЛЬОНДОН, 30. 7. ПАТ. Женевський кореспондент агенції Райтера повідомляє, що в Женеві назагал думають, що В. Британія не буде вдоволена з відсунення італійсько-абісинської справи через продовження істнування арбітражово-поєдальної комісії.

Римський кореспондент Райтера подає, що на думку влади женевські збори будуть продовженням травневих зборів у справі італійсько-абісинського спору та рішучо поборюватиме кожну спробу поширення рям дискусії. Можливе теж, що Італія дасть повне вияснення італійської справи проти Абісинії.

Згідно з повідомленнями Райтера з Парижа французькі кола сподіються, що женевські збори минуть спокійно та що Італії й Абісинії дадуть речинець до 25. серпня, щоб мирно полагодили свій конфлікт.

Льондон, 30. 7. ПАТ. Британський шарже д'афер у Парижі Камбель відвідав вчора вечором премієра Лявaля. В висліді розмови устійнили, що Іден і Лявaль матимуть нині в Парижі довшу нараду, щоб узгіднити тактику в Женеві. Іден відлітає до Парижа нині дополудня і з Лявалем зустрінеться пополудні. Вечором оба державні мужі разом поїдуть з Парижа до Женеви.

### КОМІСІЯ ОБОРОНИ АБІСИНСЬКОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ.

ЛЬОНДОН, 30. 7. ПАТ. „Таймс" телеграмою з Калькути повідомляє про великий мітінґ магометан і індійців, на якім виголошено багато промов проти Італії та інших „імперіялістичних великодержав". Найгостріші напади спрямовані були проти італійського фашизму та ґітлеризму.

„Таймс" повідомляє з Александрії, що союз молодих магометан скликав великі збори магометан і коптів, щоб зорґанізувати „комісію оборони абісинської незалежности". Египетські й турецькі старшини у великій скількості хочуть вступити до абісинської армії.



## Фармери не хочуть політиків.

КОПЕНГАҐЕН 30. 7. ПАТ. Перед королівською палатою відбулася маніфестація, в якій взяло участь 40.000 фармерів. Ухвалили резолюцію, що передбачувала припинення продукції, якщо домагання фармерів не будуть узглядені. Фармери, що зїхалися з ріжних сторін Данії, домагаються, щоб адміністраційних становищ не повірювали політикам. Головно домагаються, щоб усунути політиків з хліборобських орґанізацій. Король Християн до зібраних промовив з балькону, які його ентузіястично повитали.

---

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ. 21)

# ҐМІНД.

### ТАБОР УКРАЇНСЬКИХ ЗБІҐЦІВ І ВИСЕЛЕНЦІВ У ЧАСІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ 1914—1918.

**Спогади зперед 20-ти літ.**

### V.

### ХАРЧІ Й ОПОРЯДЖЕННЯ ВИСЕЛЕНЦІВ.

*„Дай голоде хліба"* (нар. приказка).

Зайве згадувати, що найважнішою, до розвязки найтруднішою, у виконанні найслабшою ділянкою життя виселенців у ґміндівському таборі була справа харчів та інших життєвих потреб. Вона невлічимо, раз більше, раз менше, одначе все калікувала до самого кінця цього таборища. Були безнастанні помилки, промахи, недостачі, а то й зловживання в тому напрямі. Та булоб великою несправедливістю, а хоч помилкою, всі недостачі в тій ділянці пояснювати виключно недбальством або злою волею тих центральних державних чинників, до котрих належала головна і верховна запопадливість за всі життєві потреби виселенців. Що-правда, вони були тверді в своїх обчисленнях і лиш дуже нерадо поступалися у своїй доктринерській упертості перед конечністю заспокоїти найперші життєві потреби виселенців, розміщених по таборах. Та робили це менш зі злої волі, а більш з оправданого ляку перед примарою виголодження цілої держави, яка, війною від цілого світу відрізана і позбавлена можности вихіснувати як слід свої найкращі землі, та маючи перед собою заспокоєння величезного воєнного запотребування, не могла і при найбільшій ощадності випродукувати стільки засобів утримання, скільки потребувала.

Проте годі сказати, щоб віденські урядові чинники або управи таборів ставились недоброзичливо до конечних потреб виселенців. Для таборів не установлювано більших обмежень, як для всіх інших громадян держави. Та коли інша людність могла без перепон покористуватися своєю свободою і своїм добром та зуміла обовязуючі обмеження звести до найменших границь або й на ніщо, то супроти виселенців у таборах, позбавлених свободи рухів і всякого майна, ті обмеження пристосовувано з цілою гостротою закону і вони ставали їх невблаганим каноном життя. Всеж таки за найконечніші потреби виселенців центральна влада дбала і всі виявлені хиби й недостачі в цьому напрямі падуть куди більш на технічні труднощі в добутті матеріялів і — дарма — на розгнуздану жадливість воєнних посередників і баришників, котрі зовсім не належали до якоїсь непогрішної верстви людей, яка сахаласяб використати людську недолю. І ті, що над ними наглядали, теж нічим іншим не були, лиш — людьми. І серед мирних часів і в найкраще зорґанізованих суспільностях попадаються надужиття, трапляються зловживання. Не то у війні, де ця виїмковість стає епідемічним правилом. При збільшених нагодах та зменшеній контролі хибаються нераз і найкращі характери. Занепад етики — цеж суттєва проява війни.

Найпершою і найконечнішою умовиною утримання людського життя є харчі. Початки прохарчування виселенців у ґміндівському таборі були похапні і самочинні. Варено на полі в котлах, при ватрі. Варено в міру потреби і що попало. Але табор зростав живлово і з дня на день з ним зростали і потреби виселенців. Виключена була можливість заспокоювати ці потреби посмиком, без ніякого пляну й рахунку. Уряд вибрав одну можливу дорогу: заключив з підприємцями доставні і харчеві умови, а собі застеріг відповідну, а то й гострими загрозами запевнену контролю; щож, коли виконували її лишень — люди....

Прохарчування ґміндівського табору перейняла на себе окрема спілка, складена з великих віденських промисловців: Ґроґе-го, Ґавманмілера і Капнера. Перший був головою спілки, останній її справником. Спілка мала свою назву: Харчева консорція („Verpflegsgesellschaft"). — За цілоденне прохарчування одної людини, була устійнена заплата 70 сотиків — згодом піднесена до одної корони. За ту винагороду мала „Хар-

## Засудили католицького пароха на 8 місяців вязниці.

ВЕРЛІН, 30. 7. ПАТ. В Ганов засудили на 8 місяців вязниці католицького пароха Людвіка Рота. Мотиви присуду закидують обвинуваченому, що у проповіді мав заявити, що людське життя „в новій Німеччині нічого не варте". Потім мав говорити про голод і переслідування християн у Совітах, додаючи, що німецькі католики теж мусять бути приготовані на подібні терпіння в Німеччині.



## Бандитський напад на очах соток прохожих і поліціянта.

НЮ ЙОРК, 30. 7. ПАТ. На пятій Авені, одній з найрухливіших і найелеґантніших вулиць Ню Йорку виконали очайдушний бандитський напад в віддаленні кількох кроків від поліціянта, що справляв вуличний рух. Напад і крадіж виконали незвичайно скоро. Сотки прохожих бачили, як двох молодих людей звязало власника ювелірної крамниці і його помічника та забрали з виставового вікна і з крамниці дорогоцінні річи. Між вкраденими дорогоцінними предметами є нашийник, що був колись власністю Марії Антонини.



## Нова публікація про Підкарпатську Русь.

*Прага, липень 1935.*

Як подає аґрарний празький „Венков", має в осени цього року вийти нова велика публікація про Підкарпатську Русь. Її видає „Клюб Приятелів Підкарпатської Руси" під редакцією проф. д-ра Ярослава Затльоукаля. Має це бути спільна праця аж пятидесяти авторів, членів усіх політичних партій та угрупувань, що — як каже „Венков" — є вже найліпшим доказом обєктивности цілої публікації.

Зміст публікації має бути загально-інформативний і має охоплювати всі ділянки життя країни. Не буде це ніяка ґльорифікація, але навпаки: буде це критичний перегляд усього того, що досі від часу прилучення Підкарпатської Руси до Чехословацької Републики було тут зроблено, а що ні; буде це „щось у роді корективу на майбутнє".

Якщо воно справді буде так, як заповідає інформатор „Венкова", то ми можемо тільки радуватися, що країна й життя наших закарпатських братів діждеться такого всебічного і критично-обєктивного освітлення. Бо всі дотеперішні публікації про Підкарпатську Русь були менш чи більш однобокі, з виїмком хіба може праці д-ра Їжі Краля, теперішнього професора ґеоґрафії у братиславському університеті, відомого дослідника полонинсько-пастирського життя наших Східних Карпат („Jiri Kral: Podkarpatska Rus").

Само собою, що після появи заповідженої публікації ми у своїх дописах її читачам „Діла" докладно зреферуємо. *М-н.*

# Засоби й можливости розбудження і плекання людської енерґії.

**Стаття відзначена на конкурсі „Діла".**

Успіх людини в поборюванні життєвих труднощів залежить від її психічного наставлення — від суми енерґії, яку вона протиставить труднощам життя. Само життя — це *енерґія в русі*, яка від пеленок розвивається, кріпшає, гартується в життєвій боротьбі і спалюється на смертнім ложі. *Життя — це боротьба.* І чим ця боротьба нагальніша, чим більша загроза для іствування, тим більше енерґії мусить протиставити людина, щоби втриматись на поверхні життя.

Від віків іде затяжна боротьба людини з природою і від напняття цієї боротьби залежить насиченість людини, а дальше цілих народів енерґією. Народи, які користуються всіма благами природи без великих зусиль, є вже з природи обдаровані меншою дозою енерґії. Природа різьбить психіку цілих народів — вона ж розбуджує, або присипляє людську енерґію.

Енерґія людини в стані динамічнім зустрічає у своїм русі енерґію інших людських одиниць і або вони зударяються з собою в боєвій лаві — одна другу намагається стерти з дороги свого руху, або вижолоблюють спільне русло і йдуть поруч себе в першій стадії суспільного розвитку людства в рамцях родини, громади, кляси, в останній стадії — нації.

На цім найвищім ступні орґанізації людства у рамцях поодиноких націй також зударяються на ріжних ділянках життя енерґії поодиноких національних орґанізмів. Цією дорогою можемо дійти до поняття *енерґії усуспільненої.*

Енерґія усуспільнена тим ріжниться від енерґії первісної людини, або енерґії антисуспільної (злочинця), що її рух (вияв назовні) реґулюють *норми етичні, моральні, релігійні, правні і національної солідарности.* Залежно від того, в якій ділянці життя усуспільнена людська енерґія діє, можна відріжнити енерґію господарську, політичну і культурну. Між цими родами енерґії є тісна співзалежність — ослаблення, чи пак зміцнення одної з них впливає в цей сам спосіб на інші.

В дальших рядках цієї статті займемось енерґією господарською, бо тема статті звужується саме до неї.

Енерґія господарська — це *засіб психічної динамічної сили*, оцей „spiritus movens", що пхає людину до творення і здобування дібр господарських для себе і свого потомства. Як уже вгорі було сказано, господарську енерґію людини розбуджують або присипляють природні чинники, як підсоння, натуральне богацтво заселюваної землі і т. д. Немалу також ролю відіграє середовище життя. Нпр. село і місто під психічним оглядом — два ріжні світи. Село на господарськім полі веде дефензиву, — елемент міський є наставлений до свого окруження офензивно.

Статистичні дані вказують, що українська нація — це *у 85% сільських елемент*, тож і вияв її енерґії назовні має прикмети типово селянські. Соціольоґічна структура українського народу є неповна. Бракує у нас великих землевласників, бракує великих промисловців, бракує сильного купецького стану, а то й у нижчій декастерії — незалежних ремісників.

Ці люки в соціольоґічній структурі української нації виповнює *чужий по національності елемент*. Бо якщо в господарськім житті нації є прірви, то їх старається виповнити меткий, енерґійний чужий елемент. Більш доходові варстати праці, цілу торговлю і промисл перейняв на себе чужонаціональний елемент, він і живе коштом українського народу. А український робот витрачає максімум „роботової" енерґії, яка через переміну в грошеву ефективну вартість іде на рахунок чужих. Тому український нарід такий бідний.

Одначе ми вже зрозуміли, що аби жити повним життям нації, а не життям робота, *треба виповнити ці прірви в соціольоґічній структурі*, які зробили серед нашого народу довгі віки неволі. Зачинаємо здобувати утрачені позиції в торговлі, ремеслі, промислі. Велика заслуга в цім української кооперації.

Правда, це *тяжка й довга боротьба.* На цей відтинок фронту українська нація мусить звернути бачну увагу й в цім напрямі спрямувати максімум господарської енерґії, бо сильна економічно нація зможе значно успішніше боротись і за політичні права.

Ставимо справу ясно. Ми мусимо резерви енерґії, які дрімають на дні душі української суспільности, *довести до динамічного стану* і спрямувати їх на зайняті чужонаціональним елементом позиції в українськім національнім господарстві.

Цього доконаємо широкою, послідовною пропаґандою. **Пропаґандою словом і ділом.** У словах висловлюється ідея. Енерґію людини можна розбудити означеною ідеєю — для ідеї людина ви

---

чева консорція" доставляти виселенцям харчі, що складалися з означених страв і в означеній скількості, на сніданок, обід і вечерю. Обчислення їди в кальоріях було натягнене і ледви достаточне. Ясно, що коли з тієї скількости або якости будь-що скубнено, це мусіло відбитися голодуванням та кінчитися виснаженням орґанізму. Треба тямити, що поки ці приписані харчі діставалися до виселенських шлунків, мусіли переходити не так довгу, як небезпечну дорогу, якої найнебезпечнішим етапом була мандрівка відважених вже і з магазинів виданих харчів до кухонь, розділювання їх до поодиноких кітлів і виділювання виселенцям. „Харчева консорція" не „щадила" на скількості видаваних засобів живности; більше на їх якості. Якість вимагала складної і кваліфікованої контролі, якої зразу зовсім не було.

Як сказано, дуже небезпечні і складні були дальші етапи мандрівки харчів з магазинів консорції до виселенецьких шлунків. У квітні 1915 року в таборі голосно шушукано, відтак чи раз стверджено вагою, що харчі майже ніколи не доходили до кухонь у виданій і відваженій скількості; десь по дорозі — „вивітрювалися"... Через це виявилася потреба контролі і ваги при відбиранні харчів у кухнях і розділюванні їх до кітлів. Теоретично така контроля не представляла труднощів; практично — була майже не до виконання. Куховарі, здебільша самі німці, були з біса хитрі шморгуни, що й найбільшу чуйність уміли зручно обминути й — обманути. Чимало — просто безнастанно — їх віддалювано. Та чи це мало який цілющий вплив на новоприйнятих? Куди! Говорено, що спершу кухарі вели бараковими харчами зовсім правильний торг. Начальник табору барон Чапка казав ту чутку розслідити і „перевірити" свому довірливому надінспекторові Зомербаверові. Цей „ствердив", що так не є... Проте коли кілька разів приловлено ріжних людців, як перепачковували з табору харчі, найбільше мясо. Щось з цим треба було зробити. Отже — одного чи двох необережних куховарів віддалено. Та що з того? Поминаючи що винуваті відгрожувалися, що не ввесь дохід з тих „торгів" ішов до їх кишені, їх зацитькано. На їх місце прийшли нові, але не ліпші. Лиш люди змінювалися, зло не миналося.

Ба; вже й зварена страва діставалася виселенцям не всім однакова і рівномірна. В кухнях видавали її куховарські помічники, радше помічниці, наймлені зпоміж наших дівчат до кухонних послуг. Вони виглядали, як пампушки. Виселенцям до їдунок розділювали страву ціж самі помічники, або баракові передовики. На ті „розділювання" була окрема, своєрідна катеґорія скарг. Найкраща частина їжі — сама густота — діставалась передовикам, їх повірникам, приятелям і — хабалицям. Іншим — юшка.

(Далі буде.)

снажує до останніх границь свою енергію, а навіть віддає на жертівник ідеї своє життя.

Правда, границі, до яких можна напняти господарську енергію, є вужчі, як на полі політичнім і культурнім, де енергія нераз переходить поза свої межі, за якими зачинається вже самопосвята. Це тому, що в господарському бутті людини нема містицизму. Енергією господарською людини кермує значна доза еґоїзму.

Тому, щоб розбудити суспільну енергію на господарській ділянці, *треба це намагання піднести на висоту ідеї і в її дусі перевиховати всю суспільність*. У цей спосіб створимо пригожий психічний ґрунт до її плекання, а вона вже у своїм часі знайде русло, яким попливе.

Завдання немаловажне з точки погляду національних інтересів. А саме: довести до сильної нормальної структури нації під господарським оглядом, в якої суспільнім доході не партиципували б чужі елементи і — що за цим іде — дати сотням тисяч українців варстати праці. Тоді загальне національне багацтво збільшиться щорічно на ці суми суспільного доходу, які йшли за чужий рахунок.

Одначе пропаганда словом на господарськім полі не завсіди увінчується відповідним успіхом. Тут краще діє приклад, бо „exempla trahunt".

Ось далі *образець з життя, з нашої сірої дійсности*. В нім вичуєте недосказане, може й недоладно сформуловане, деяке твердження, в нім можна підмітити ті чинники, які впливають на розбудження людської енергії.

В однім селі є двох студентів — один теольоґ, другий правник, оба сидять на „карку" батьків селян. В обох грошева недиспозиція. Вакації... Оба люблятьcя (нещасливо), курять „бойки" — і мріють про родинне кубелечко...

Одному на карку загроза целібату, з грошевих оглядів, другому — з приводу нерожевих виглядів у конципієнтурі. Оба в такому положенні, як більшість нашої студіюючої ще молоді і дипльомованих, вже безробітних українських інтеліґентів, що очікують посад.

От вони думали, думали й видумали. Взялися торгувати яблуками. Вистудіювали докладно ціну на львівськім ринку, позичили оба по 50 зол. — і за кілька днів везли до Львова перший свій транспорт яблук, які закупили на Волині. На цім транспорті заробили більш 100%. За першим транспортом пішов другий, третій і т. д. — *а все пересічно зі 100% зарібком*, у Львові збували гуртово. В терені закупу підбили ціну по 5 зол. на сотнарі. По зліквідуванні інтересу з початком акад. року в обох було по кальканадцять сот золотих зарібку за неповна півторамісячну працю.

Одначе на цьому ще не кінець. В їх роднинім селі цього року без ніякої зовнішньої спонуки селяни засадили поверх 300 штук овочевих деревець. Оба студенти нетерпеливо очікують другого яблучного сезону — з пляном зорганізувати на велику скалю збут яблук. Тепер не можуть уже обігнатись від кандидатів на спільників, і то навіть з поважнішим капіталом...

В цім невидуманім, а правдивім фраґменті життя можемо підмітити ті чинники, які розбуджують людську енерґію. Це *чинники чисто психольоґічної натури*. Є ними любов-ненависть, амбіція, заздрість, бажання слави, добробуту і сильний, вроджений гін майже кожної людини унаслідити себе у своїх потомках.

Ці психольоґічні чинники діють незалежно від зовнішніх спонук. Одначе можна впливати на їх зріст — враз з їх зростом росте і їх діяння.

Нераз підсичена любов батьківщини, або пропаґандою скріплена ненависть одного народу до другого пробуджує нарід до завзятого суперництва в ріжних ділянках життя. Таксамо діють також амбіція, заздрість та інші чинники між поодинокими національними орґанізмами, як і внутрі тих орґанізмів.

Підмітивши всі чинники, які впливають на розбудження людської енерґії, ми ствердили, що на *енерґію людини мають вплив чинники зовнішні* (природа, середовище) *і внутрішні* (психольоґічної натури).

Нема якогось штучного засобу на розбудження людської енерґії. Одначе через впливання у відповідний спосіб на психічні сили людини можемо посередньо впливати й на зріст її енерґії.

В нашім національнім інтересі є *перевиховати українську суспільність у дусі господарської експанзії*. Такого перевиховання може доконати школа, преса, література.

Розбуджена енерґія знайде вже сама русло відпливу.

„Жниво велике, та робітників мало". — Тому мусимо їх виховати.

*Гриць Осінчук*,
студ. прав.





# ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— В Гамбурґу відбудеться в днях 22—25 серпня прилюдний релігійно-науковий зїзд католицького академічного союзу.

— У середущих стейтах Зл. Держав панує нечувана спека. Від соняшного пораження згинули в останніх кількох днях 3 особи.

— Найвищий військовий трибунал у Софії рішив перенести в стан спочинку 8 старшин, приятелів полк. Вельчева, яких уважали пропаґаторами республиканської ідеї.

— Мабуть уже добули тіла всіх жертв катастрофи в фабриці вибухових матеріялів у Теню. Загалом згинуло 35 осіб. Вчора відбулися величаві похорони жертв катастрофи. В жалібнім поході йшло більш як 15.000 осіб.

— Вчора вечором на Формозі шалів тайфун. Поважніших шкід не заподіяв.

— На озері Ґарда вивернувся моторовий човен. 4 пасажирів і механік втопилися.

— На стації Сант Вінсент зударилися два поїзди, через лихе наставлення зворотниці. 3 вагони зовсім розбиті. 6 пасажирів важко ранених. Більш як 100 осіб легко поранені. Перерва в руху тревала більш як 12 годин.

# Румунські перекупства.

*(Від нашого кореспондента).*

**Букарешт, 26. липня 1935.**

Перед двома тижнями засуджено ґенерала Думітреску та гурток інших вищих румунських старшин на 5 років тяжкої вязниці та деґрадації, за те, що роками вживали вояків, військового майна та грошей на розбудову ферми інспектора жандармерії ґен. Думітрескула.

Ледви втихла румунська преса та заспокоїлася публична опінія, як по тій „панамській" афері, що пишалась сумою 25 міліонів левів, — викрили нову. Коли в першій головними акторами були військові, то в другій вже політичні діячі. Подібно, як у минулорічній славетній афері „Скоди", грають у новій події головну ролю провідні одиниці урядової партії.

Одинока ріжниця між тими двома аферами це матеріял, за котрий брали хабар. В першім випадку були гармати, а нині заборонені девізи.

Як відомо Румунія належить до тих країв, що в останньому часі завели державну контролю на всю торгівлю. Ліберальний уряд Татареску та його член Дімітреску (не родина згаданого ґенерала), ґувернатор Румунського Національного Банку, видали строгі розпорядження, якими заборонили вільну виміну чужих девіз. Цей розпорядок викликав сильний спротив торговельних та промислових кругів Румунії та сусідних держав. Всетаки, щоби скріпити захитаного лея та здійснити свою фінансову програму, уряд не піддався натискові. З другої сторони треба було проти

О. КУЗЬМА.

# ІДІТЬ У ПРИРОДУ!

**З думок літника.**

Давно вже настала літня пора, коли тисячі людей покидають свої бюра і інші варстати праці і вибираються на село, в гори або над море, щоб у зустрічі з природою, з лісами, лугами або водними хвилями шукати відсвіження свого життя. І багато з них робить при цьому неприємний досвід. У перших днях відпустки вправді припинилася наша праця, а проте вона нас не покидає. Думка про неї слідкує дальше за нами. Праця звільнила нам вправді руки, але не звільнила ума. Праця переслідує нас.

Подібна справа з домовими турботами. Чоловік іде на відпустку і показує їм плечі. Але вони гонять за ним. Може шуміти ліс, очі можуть блукати по полях, осяяних золотими проміннями сонця, а тимчасом його думки повертають нишком на втоптаний шлях буденних турбот і гонять його ум, як коня в цирку, в давному колі.

І нараз ви бачите, що ви стали предметом сили привички. Бо праця це не тільки чинність, яку виконуємо день-у-день, а домові турботи це не тільки перелетні епізоди, що хвилево притьмарюють нам життя. Вони карбують глибоко і змінюють нашого духа; запановують над нами, втискають нашу душу, наш спосіб думання в тревалі форми.

З тим усім ми опинюємось перед чимось великим, чимось, що має дати нам літній відпочинок. Він має не тільки бути припиненням праці, але й дати нам свободу духа, привернути нашій душі простий, природний, невинний вид і рух.

Хто трохи звертає на себе увагу, може за тим внутрішнім процесом підчас своєї відпустки докладно стежити. Кілька перших днів тягнеться ще за ним місто, бюро, варстат, фабрика. Гнів, ненависть, сварка мішаються ще зі щебетом птиць, шумом ліса і журкотом води. Тягар вчорашнього буденного життя ще не дає йому відітхнути повною груддю. Але згодом приходить днина, коли він бачить, що дерево, яке стукає вранці росистими гильками до його вікна, є реальніше, ніж всі ті сірі міські примари в його душевному багажі. Неначе луска спадає йому з очей: скільки любови і вдячности винен він золотому сонцю, що діямантами й жемчугами мерехтить на свіжій росі! Яка повнота світа живе в цій прегарній хвилині! І нараз ви розумієте, чого хоче від вас вітер на горі. Маєте там бути цілою душею, неподільно і як дитина приймати дари від природи! І джерело в лісі, і ручай в траві, і ялиці, що шумлять таємничо, всі хотять вас мати як вдячного повороτця до старого батьківського дому природи.

І ріжні подробиці нового способу життя, снідання під яблонею в городі, годинка прохолоди на тінистій полянці біля лісничівки, розмова з новими знайомими, життя і рух у селі — все те набирає нового значіння у цій великій переоцінці, яка кличе: геть у світ з усякої доцільности! геть з ярма повседневної праці! назад до простої основної форми людини, що „відорвалася від себе"!

Не скількість відпусткових днів, не число уїханих кільометрів дає більшу або меншу суму відпочинку. Важні тільки години внутрішнього визволення, які ми провели вже не згідно з великими цілями і втертими поняттями про вартість звичайного життя, але згідно з основним ритмом природного життя. Хто мандрує або плаває, їздить ровером або розпинає шатра, а не визволюється притім духово від себе самого, той не попав на правильний шлях відпочинку. Мріяти і глядіти на природу, з любовою підходити до квітів і звірят, ось чого треба. Справжній відпустковець повинен довести до того, щоб геть забув про свої життєві справи, бо щойно тоді він зможе сказати, що перейшов із сірого порядку свого звичайного життя до великого порядку життя природи.

Чудові бувають хвилини на вільних верхах понад лісами, де чоловік маліє і губиться серед величі гірської панорами, де буйні трави і запашні квіти вигріваються на сонці, де тіни хмар мандрують по узбіччях гір і де душа захоплюється не тільки красою широких краєвидів, але й власною внутрішньою шириною та задовіллям. Це хвилини справжнього відмолодження. Під хмарами живе цілюща самота і після довгих місяців або й років міського життя, переповненого самими дрібничними турботами, викликує у грудях нарешті справжнє власне життя. Десь з долів повіває вітер і будить якусь незбагнену тугу, мрійні спомини з давних діточих літ. Скільки не передумаєш у таку велику годину, що о-

ділати відплатним заходам сусідніх держав і тому вислали до Парижа та Льондону дві делеґації, щоби переконати тамошні фінансові круги про доцільність торговельної політики лібералів.

Однак із чужини не прийшли радісні відомости.

Зате в краю „облекшив“ торговельну скруту сам пан начальник Національного Банку! В товаристві інших собі подібних політиків та чорних біржевих магнатів оживив він мертвий сезон небувалою сенацією. Така спілка з необмеженою діяльністю, бо в ній працював сам автор заборони вільного обігу девіз, робила місяцями мільонові трансакції — у користь своїх спільників.

Цікавим фактом є те, що тут, як і в „Сходівці“, брали участь учені. При „Сході“ визначився учнів. проф. Р. Боіла, а при „девізах“ — знавець румунського карного права, віцепрезидент сенату п. Т. Іліеску. На весні цього року прославив себе пан Іліеску своїм модерним законопроєктом карного права, що його предложив з успіхом парляментові. А тепер, в літі, відкрили цього новітнього мораліста у згаданій спілці фахівців від „вільних — заборонених девіз“.

Ця чергова афера викликала глибоке огірчення навіть там, де привикли до також спорадичних „несподіванок“.

І не дивниця. Невідрадну господарську ситуацію, яку відчуває рівнож задовжений румунський селянин як і слабооплачуваний урядовець, приписують тут попередньому і теперішньому урядові.

Недавно тому боролася ліберальна партія проти урядових націонал-царажістів, доки не відкрила „аферу Скоди“ й тоді скинула своїх суперників. А тепер, на відміну, прийшла черга на премієра Татареску та його оточення.

Навіть міністр закордонних справ Тітулеску, одинокий авторитет цього уряду, якому лібрали так багато завдячують, сказав:

„Іду на відпустку, дуже розчарований. Усуньте Думітреска, інакше втратимо повагу, яка ще зберіглась за границею“.

Думітреска усунули. Його співробітників начальника поліції Калатореску та комісаря Васілеску відвезли вже до слідчої вязниці. Сенатора Іліеску потягнуть перед парляментом до відповідальности.

Цим справа ще незакінчена. Внутрі ліберальної партії панують палкі суперечки. Говорять, що й премієр Татареску буде димісіонувати, а на його місце прийде Інкулєц, теперішній міністр внутрішніх справ.

Зміна режиму можлива аж в осені, коли парлямент відновить свою діяльність. *Оч.*

## 350.000 гектарів під водою.

ШАНҐГАЙ, 30. 7. ПАТ. Предсідник комітету помочі для поневян, що повернув з інспекції в долині Юнґтсе, оповідає жахливі вістки про розміри катастрофи. Повінь залила 350 тисяч гектарів. Страти переходять 500.000 долярів. 10 мільонів повеням потребує помочі.

---

лянює чистісіньким гірським повітрям, наливає серце свіжою силою, ясною свідомістю і бадьорістю життя! Стоїш неначе зачарований якоюсь вищою силою і чуєш, що вона заохочує тебе і тягне до більшого та глибшого життя. Як з цілющої купелі вертаєшся опісля до дому.

З того часу починаються всі ваші нові пляни і діла. Години мрій під білявими хмарами і блакитно-хрустальним небом оживляють опісля багато ваших робучих днів у році.

Осьтаке буває з працею, що слідкує за вами на відпустку: треба йти дальше, не оглядаючись на неї. Долами, горами і морями вона спершу волочиться за вами. Похмура журба садиться за вами навіть на корабель і супроводить вас, кудиб ви не рушилися. Аж як перейдете в іншу „дименсію“, а саме в загальну простоту і тишину життя, тут вона вже вас не дістане.

Ідіть тільки в ліс, щасливі люди на відпустці, шукайте загального забуття і мовчанки. Не ходіть тільки на гамірну пляжу, пусту товариську гутірку або — на карти. Шукайте скромного, тихого життя, а в ньому тишини духа. Входіть не тільки в природу, але й в любов до неї, бо ця любов до природи вириває вас з вашої скучної самоти. Тільки серед любови до природи відпічне як слід не тільки ваше тіло, але й ваш ум. І ще довго, довго опісля, навіть пізною зимою, коли на вашому столі будуть копичитися гори паперу або у вашому варстаті чи фабриці гудітиме праця, година лісної самотині, година мрій під хмарами, у блеску сонця або година на вечірній розмові з квіткою в городі буде відмолоджувати вас фізично і духово.

# Д-р Володимир Берна'тович.

**(Сторінка з наддніпрянсько-наддністрянських зносин у 1861—1865 рр.).**

Серед новинок І ч. „Слова“ за 1866 р. єсть і звістка про смерть Володимира Олександровича Бернатовича, відомого в українському письменстві з псевдоніму „Бесарабець“. Звістка дещо спізнена, бо Бернатович помер іще в першій половині грудня 1865 р.

В новинці „Слова“ пригадувала його редакція, що ще влітку 1861 р. мала нагоду особисто пізнати Бернатовича як молодця, що „горів любовю для рідної України“. Хоч із походження поляк, а з віроісповідання лютеранин, — стояло тут далі, — він уважав себе за справжнього українця вже для того самого, що народився, жив і виховувався на Українській Землі. Тому й задумав посвятити все своє життя „на чесну службу Руси“. Переїзджаючи тоді через Львів, Бернатович із патріотичним захопленням оповідав у гуртку молодих другів-українців про Тараса Шевченка та його славний похорон, що відбувся декілька місяців перед тим. Згаданий похорон описав він нашвидку для „Слова“ в окремій статейці, надрукованій у фейлетоні 49 ч. за 1861 р.

Через Львів їхав Бернатович на медичні студії до Праги, з якої — згідно з дальшим текстом новинки „Слова“ — посилав дальші статті до українських часописів у Львові, а саме дописи до „Слова“ й оповідання до „Вечерниць“. Тут і призналося „Слово“, що останній його допис „із закордону“ надрукувало в 11 ч. за 1865 р.

Про смерть Бернатовича повідомив „Слово“ його київський кореспондент, відмічений у новинці як „К. Ович“, з кореспонденції якого наведені в новинці „Слова“ такі слова: „Його життя було повне любови до нашого народу, а ясні й здорові політичні погляди ще більше жлонювали його до нього. В товаристві університетських товаришів у Києві, серед праць своєї спеціяльности, в літературі, всюди являвся він щирим працівником своєї ідеї. Не обмежуючи виднокруту своїх думок про національність, він багато часу й праці посвятив вивченню словянства, до чого мав добру нагоду в часі кількалітніх студій у чеській Празі. Як лікар він користувався любовю і пошаною усіх, що знали його, й був членом Товариства чеських лікарів. Відданий усією душею службі людству, він закінчив життя, виповнюючи свої обовязки як ординатор одеського міського шпиталю, де відвідуючи найбідніших з-поміж народа, що заразились тифом, саму ляг цій хоробі, яка завела його навіть іще не 30-літнього, в могилу“.

„Слово“ подавало як дату смерти Бернатовича день 12 грудня (30 листопада ст. ст.), але з коротенького некрольогу Бернатовича в 2 ч. „Русалки“ за 1866 р. видко, що він помер чотири дні швидше, а саме 8 грудня 1865 р. „Русалка“ розкривала псевдонім Бернатовича „Бесарабець“ у „Вечерницях“ і „Слові“, підносила, що він підпомагав „нашу народню літературу, а на Україні був він одним із перших, которі, походячи з польських шляхетських родин, виреклися ляцьких традицій, а стали справдешніми русинами“, признавала йому неоцінені заслуги як українському патріотові й народньому діячеві та заповідала, що незабаром подасть деякі ближчі дані з його життя. На жаль, поза згаданим тут коротесеньким некрольогом „Русалка“ нічого більше не принесла з життя й діяльности Бернатовича.

Статтейку Бернатовича про „Похорони Тараса Шевченка“ надрукувало „Слово“ з датою 31 (19) липня як допис із Києва, означений ініціялом Б. Не знав її й не використав для біографії Шевченка Олександер Кониський. І досіль не передрукована вона в якомусь книжковому виданні, тільки з приводу 50-ліття смерти поета передрукував її дослівно Осип Маковей у 54 ч. „Руслана“ за 1911 р., назвавши її автора, Бернатовича, „поляком з України“. В дійсності ж Бернатовичі це властиво вірменська родина. Письменська спадщина по Володимирі Бернатовичі велить заперечити думку, щоб він почувався поляком щодо національної приналежности.

Чорні обвідки некрольогу в „Русалці“ звернули увагу бібліографа Івана Левицького, що відмітив некрольог Бернатовича з „Русалки“ в своїй „Библіографі-ї“ і, йдучи за вказівкою некрольогу, старався указати надруковані речі Бернатовича, позначені його псевдонімом „Бесарабець“, одначе навіть позначеного всього не зібрав, не говорячи вже про непідписані речі, які стоять у безсумнівному звязку з зазначеним псевдонімом „Бесарабець“.

З Праги їздив Бернатович до Парижа. В лютому 1862 р. принесло 11 ч. „Слова“ його непідписаний допис „Із Парижа (письмо українця к молодому другу в Києві)“. Автор писав до Києва через Львів, бо „пряменька стежечка перекопана“. Пригадував своєму другові, як то вони „колись весною були посварились“ так, що мало не побилися, коли один одного не зміг переконати, чи українцям випадає „дивиться на теє, як вітер віє: чи від сходу, чи не маячить на заході яка зіронька погожа?“ Від часу згаданої суперечки побачив автор багато світу, надибав немало всяких людей, „аж ось якось недавненько в Париж забрів“ між „молоденьких та жвавих ляшенят“. Не тяжко відшукати їх у Парижі, бо ходять у кунтушах і в жупанах і в тих шапочках, що то якось чотирма ріжками на всі боки стремлять. „Два трахтири та третю пивню собі построїли, пють та гуляють сердечні хлопята; раду радять, німців лають“, деколи дещо напишуть, але звичайно гуторять про герб. Далі й описана одна така гутірка під Білим Орлом (Булевадр де Себастополь 108) з суперечкою і неґативним вирішенням, чи можна до білого орла й погоні додати архистратига Михаїла. Драпнувши до своєї хатини, сів собі перед веселим огнем, бо бажав написати до друга в Києві. І прийшли йому на думку слова:

> Була колись шляхетчина,
> Вельможная пані;
> . . . , було колись,
> Та ще не минає!

„Еге, брате, таки нашому архангелу краще обпертися на леві галицькому, як бігати за верхом, або літать із орлами“ — таким висновком закінчив автор свій допис.

**М. Возняк.**

(Далі буде.)

---

# „Тайний виріз худоби у Львові“.

**Сплетні і правда про конфіскату шинок у мясарні „Центросоюзу“.**

У звязку з нотатками, які появилися у деяких польських часописах та які під повищим наголовком повторив український щоденник „Новий Час“ у справі конфіскати шинок у мясарському варстаті „Центросоюзу“, на підставі цілком авторитетних інформацій можемо подати ось що:

Заквестіоновані у „Центросоюзі“ шинки не походили з так званого „покутного“, тайного убою, лише з убою провінціональної різні. Маючи дуже велике запотребування на шинки, „Центросоюз“ змушений докуповувати їх у львівських різників на тутешніх мясних базарах, які є під строгим наглядом міської лікарсько-ветеринарійної комісії. Дня 10. VII. закуплено більшу скількість шинок у кількох різників на мясних базарах, а що всі закуплені шинки мали лікарсько-ветеринарійні печатки, персонал мясарні не звернув уваги, що деякі з них мають лікарсько-ветеринарійні печатки не львівської міської, а лише різні провінціональної.

Однак згідно з законом всяке мясо, яке приходить до Львова з нельвівського убою повинно переходити через так звану міську контрольну стацію впроваджeного до Львова мяса. На тій підставі комісія заквестіонувала згадані шинки. Та конфіската є адміністраційною карою за оминення міських ветеринарійних оплат першим імпортером та нічого спільного не має з якістю мяса. Найкращим доказом, що сконфісковані шинки були свіжі і добрі, є той факт, що міська комісія, перевіривши якість, продала сконфісковані в мясарні „Центросоюзу“ шинки — на ліцитації у міській різні. Ревізія і конфіската у мясарні „Центросоюзу“ прийшла наслідком доносу нечесної конкуренції, яка дбає теж, щоб такій дрібниці формально-адміністраційного характеру надати відповідний розголос і злобно-тенденційне освітлення. Очевидно, виробам мясарень „Центросоюзу“ та їх збутові це не пошкодить, бо якість виробів є найкращою їх леґітимацією. Дирекція „Центросоюзу“ потягнула до відповідальности винуватців переочення.

—o—

# Делегати Адвокатської і Лікарської Палати до окружних зборів.

Адвокатська рада у Львові на свому засіданні у понеділок 29. липня п. р. вибрала таких делегатів до окружних зборів, які устійнюють кандидатів на послів.

До окружних зборів: **на виборчу округу ч. 66 з осідком у Станиславові** вибрані адвокати: д-р Теодор Зайдлер і д-р Максиміліян Блюменфельд; **на виборчу округу ч. 67 з осідком у Коломиї** вибрані адвокати' д-р Талей Босаковський **і д-р Ярослав Шипайло; на виборчу округу ч. 70 у Львові** вибрані адвокати: д-р Марцель Бубер і д-р Соломон Ледер; **на виборчу округу ч. 71 у Львові** вибрані адвокати: д-р Адольф Чудовський і д-р Бруно Покорни; **на виборчу округу ч. 74 у Перемишлі** вибрані адвокати: д-р Йосиф Добжанський і **м-р Степан Навроцький; на виборчу округу ч. 75 у Дрогобичі** вибрані адвокати: **д-р Володимир Ільницький** і д-р Олександер Мартинович.

Рада окружної лікарської палати у Львові вибрала в понеділок 29. липня 1935 р. таких делегатів до окружних зборів:

**На виборчу округу ч. 66 у Станиславові:** д-р Ян Кохай, д-р Абрагам Мангаймер і д-р Адам Фіцкевич; **на виборчу округу ч. 67 у Коломиї** д-р Калиневич Станислав, д-р Коцюбинський Карло, д-р Юнґфрав Ґізеля; **на виборчу округу ч. 70 у Львові:** д-р Емануїл Даманський, д-р Тадей Фалькевич, д-р Йосиф Соколовський; **на виборчу округу ч. 71 у Львові:** д-р Йосиф Гелер, д-р Витовт Новіцький і д-р Л. Венґжиновський; **на виборчу округу ч. 74 у Перемишлі:** д-р Ґустав Боднар, д-р Людвик Філіповський і д-р Ізак Зон; **на виборчу округу ч. 75 у Дрогобичі:** д-р Віктор Крайсберґ, д-р Людвик Ґорчинський і д-р Мечислав Квасьневський.

### ОКРУЖНІ ЗБОРИ В СТАНИСЛАВІВСЬКОМУ ВОЄВІДСТВІ.

Окружні збори на виборчу округу ч. 66 у Станиславові будуть складатись зі 173 делеґатів, з яких вибирають: міські ради 27, повітові ради 21, волосні ради станиславівського повіту 22, товмацького 18, надвірнянського 24, Рада Хліборобської Палати у Львові 11, Торговельно-Промислова Палата у Львові 9, Реміснича Палата у Станиславові 6, професійні орґанізації робітників 14, професійні орґанізації умових працівників 7, Лікарська Палата у Львові 3, Адвокатська Палата у Львові 2, Нотаріяльна Палата у Львові 1, технічні обеднання 3, жіночі орґанізації 5, в тому „Союз Українок" 3.

Окружні збори на виборчу округу ч. 67 у Коломиї будуть складатись зі 165 делеґатів, з яких вибирають' міські ради 21, повітові ради 22, волосні ради коломийського повіту 26, городенського 14, снятинського 14, косівського 15, Рада Хліборобської Палати у Львові 11, Торговельно-Промислова Палата у Львові 9, Реміснича Палата в Станиславові 5, професійні орґанізації робітників 11, у тому „Союз Селянських Спілок" 3, професійні орґанізації умових працівників 6, у тому „Взаїмна Поміч Українського Вчительства" 2, Лікарська Палата у Львові 3, Адвокатська Палата у Львові 2, Нотаріяльна Палата у Львові 1, жіночі орґанізації 5, в тому „Союз Українок" 3.

Окружні збори на виборчу округу ч. 68 у Калуші будуть складатись зі 117 делеґатів, з яких вибирають: міські ради 12, повітові ради 19, волосні ради калуського повіту 15, рогатинського 22, долинського 20, Рада Хліборобської Палати у Львові 10, Торговельно-Промислова Палата у Львові 6, Реміснича Палата в Станиславові 4, професійні орґанізації робітників 6, професійні орґанізації умових працівників 3.

Окружні збори на виборчу округу ч. 69 у Стрию будуть складатись зі 126 делеґатів, до яких вибирають: міські ради 17, повітові ради 17, волосні ради стрийського повіту 24, жидачівського 12, бобрецького 19, Рада Рільничої Палати 9, Торговельно-Промислова Палата 8, Реміснича Палата у Львові 1, Реміснича Палата в Станиславові 5, професійні орґанізації робітників 9, професійні орґанізації умових працівників 5.

### ДЕЛЕҐАТИ ДО ОКРУЖНИХ ЗБОРІВ З ЯВОРІВЩИНИ.

Членами до окружних виборчих зборів у Перемишлі ч. 74 вибрали в яворівськім повіті таких сімох українських делеґатів, а саме: з повітової ради п. Іванна Паврова (Яворів, Велике Передмістя), з волостей: о. Ґорчицький, Вербяни п. Немирів, Іван Романишин, американець в Яжеві Старім п. Яворів, п. Михайло Гарасим, Молошковичі п. Яворів, о. Ілля Шерстило, Липовець п. Великі Очі, о. Лев Тиховський, Свидниця п. Краковець; п. Дмитро Чулач, Вілька Роснівська п. Краковець.

**З дороги життя.**

## ТІНИ НАД ЖИТТЯМ...

Збірна трагедія рідні Крушельницьких відбивається все ще луною на сторінках часописів, як у нас, так і в широкому світі.

Вона й навіяла мені гадку зрушити погаслий давно попіл спогадів, звязаних з іменем Марії Крушельницької.

Над життям Марії Слободівної (таке було її дівоче прізвище) снувалася від зарання якась тінь чи хмара траґічної долі.

Молодим дівчатком вступила на польську сцену, де в короткому часі визначилася в кількох ролях у популярних на той час мельодрамах. Згодом вступає до українського театру; прийняв її виділ „Бесіди" на подання, внесене її батьком.

Молода Слободівна, обдарована великим талантом, голосом і вродою, була по вдачі втіленням доброти та глибокого, чистого ліризму. Зпоміж сотки роль, які відтворювала, кожному мусіла вритися в память постать Мотруни в „Хаті за селом".

Кращої, більш переконливої доньки Лелюкі не бачив я ніколи ні на українській, ні на польській сцені, де я бачив „Хату за селом" з Андрієм Мелевським (Тумрій), Сеновською (Аза) та Шиманською (Мотруна).

Слободівна була улюбленицею української публики, яка свої симпатії до неї виявляла спонтанічно, ґураґанно, не все навіть у міру заслуги.

Та в той час, коли здавалося, що йде цвітами встеленою дорогою здобувати мистецькі лаври, скоїлася подія, що притягнула над її життя першу хмару. Звичайно: „кохання, що в один вінок вплітає терня і рожі враз".

Вона полюбила молодого чоловіка з добре заслуженої рідні. Кохання було взаїмне; він теж гинув за нею. Та колодою між ними станули нехіть та опір родичів і всієї рідні.

Ломилися та крівавилися молоді серця в болю й розпуці — та воля родичів перемогла.

Молодого панича вислали за кордон, щоб мав змогу позабути про свій життєвий епізод, що не йшов по лінії намірів гордої священичої рідні, яка не хотіла мати в свому крузі „комедіянтки".

Був це перший життєвий удар, який упав на артистку всією вагою своєї безсердечности й жалю.

Грала далі на сцені Мотруну, та в житті почувала себе Галькою...

Вписала мені в тому часі у Станиславові до ученицького „штамбуху":

Люби, по любови не жадай.
Віддай людям все, що маєш —
Та від них нічого не чекай...

*Марія.*

Яким преглибоким смутком і резиґнацією віє ще й сьогодні від тих рядків!...

А небавком появилася збірка її цікавих нарисів п. н. „І хтож вона була?" Пізніше, в 1911 р., дістала вона IV. премію за драму „Вона" на конкурсі Краєвого Виділу. Писала зрештою оповідання й нариси аж до останніх днів свого [...]ту в Галичині.

Слободівна розлучилася зі сценою ще молодою дівчиною, віддалася за вічно шумливого Антона Крушельницького (популярно званого за часів „Молодої Музи" „Йойне Фірулкес") і відійшла в тихе, семейне життя.

Поїхала з чоловіком і з дітьми до Большевії і там переживає найстрашнішу траґедію дружини і матері...

*Тиберій Горобець.*

## Еп. Хомишин у мін. Косцялковського.

Аґенція „Всхуд" повідомляє: Станиславівський епископ Хомишин склав перед кількома днями візиту мін. Косцялковському. Після повороту з Варшави еп. Хомишин відбув довшу нараду з воєводою Яґодзінським.

—o—

### Бандитизм у Китаю.

ГСІНҐ-КІНҐ 30. 7. ПАТ. В віддалі 60 км. від Гсінґ-Кінґ бандити спричинили катастрофу поїзду, що їхав до Сейшан на Кореї. 9 японців і 1 манджурців убитих, 3 манджурців важко ранених. Бандити схопили зі собою, щоб дістати окуп, 5 японців і 20 манджурців. В поїзді було 220 пасажирів, крім 12 вояків, що стерегли поїзду. Тих вояків по зазятім бою вбили або розброїли.

На місце катастрофи вислали два рятункові поїзди. Японські і манджурські війська доганяють бандитів.

## НОВИНКИ



— **Марія Сокіл і Антін Рудницький у радіо.** В пятницю 2-го серпня в год. 17-тій до 17.40 (5-та попол.) зі Львова передаватимуть на всі польські радіостації черговий концерт М. Сокіл і А. Рудницького п. н. „40 хвилин для дітей". Марія Сокіл співатиме: 1) Станислав Ліпскі: „Пісоньки для дітей" (Дротяр; Оповідання про вовчення; На опіку вербу; Малий трубач; Пісонька у кузні). 2) Черепнін: Свічка гасне; Римський—Корсаков: Казочка для Олі; 3) Косенко: Колискова; Мейтус: Казочка про козенятко. Антін Рудницький виконає Шумана „Кіндерсценен" і Бартока „Румунські народні танки".

— **За упорядкування могили.** За упорядкування могили невідомого С. Стрільця на бережанському цвинтарі у травні м. р. покарало місцеве староство Осипу Іванкевичівну абс. гімназ. у Раю гривною у висоті 50 зл. по думці 5-ої ст. закону з 28. III. 1933 (ч. 39. п. 311). Окружний суд у Бережанах, до якого О. Іванкевичівна відкликалася, станув також на становищі вини підсудної, тільки гривну знизив до 20 зол. Від того вироку внесла засуджена через оборонця адвоката В. Гриневича касацію до Найв. Суду. Найв. Суд, погоджуючись у-повні з мотивами касації, скасував вирок та увиннив О. Іванкевичівну мотивуючи, що „упорядкування полишеного гробу якогось жовніра на громадському цвинтарі в Бережанах через усунення бурянів та повялих листків не можна вважати переведенням земних робіт у розумінні 5-ої ст. закону з дня 28. III. 1933. (ч. 39 п. 311) навіть як обжалувана послугувалася при тім лопатою.

— **Медведі і вовки у Скільщині.** На тухлянській полонині на верху Стеньки минулої пятниці 26. липня ц. р. медвідь забив два телята, власність ґазди Улича. В тому часі на горі під Лопатов вовки роздерли три кози, власність вдови Кастора. Тому селяни з Тухлі зігнали всю свою худобу з полонин, бо вовки і медведі роблять великі шкоди. На полонинах лишилась ще рогата худоба з Мізуня і Камінки.

— **Патріотизм „Курєра Львовского".** „Курєр Львовскі", що — як відомо — має монополь на польський патріотизм і розуміння державного інтересу Польщі, не любить жидів і німців. На практиці виглядає це так, що в цензурній формі накликує усе до бойкоту жидівських фірм, що не перешкоджає йому поміщувати анонси жидівських фірм, якщо котра такий анонс зголошує: недавно ультра-народові читачі „Курєра Львоского" читали навіть заохоту купувати пейсочне вино! Щож до німців, то ворожість „Курєра" йде так далеко, що він не поміщує репертуару кін, які висвітлюють німецькі фільми. Зате нпр. у сьогоднішньому числі з 30. ц. м. до статейки п. н. „Як буде виглядати італійско-абісинська війна" додана мапка зі зрозумілими поясненями: „Rotes Meer", „Golf von Aden". „Blauer Nil" і т. д....

— **Крадіж в адміністратора „Неділі".** У понеділок 29. липня ц. р. до помешкання п. Володимира Гаруха, адміністратора тижневика „Неділя" при вул. Войтіха ч. 2а вломилися злодії у білий день між год. 10—11 передполуднем і забрали: нагортку, одно убрання, одну пару сподень, дві парі черевик і білля. Шкоди понад 400 зол.

— **Краєва хроніка.** В Городенці напав невідомий тип на учителя гімназії „Рідної Школи" Ярослава Гайдукевича і тяжко побив його. — В Сяноці кинулась під поспішний поїзд Львів-Криниця учителька народньої школи Ядвіґа Косьцюшкова і згинула. Косьцюшкова була дружиною інжиніра з повітового виділу у Сяноці і в останньому часі попала в нервовий розстрій.

— **Убила схоплену дитину, щоб продати візок.** Минулого тижня невідома жінка схопила у варшавськім парку Красінських 7-тижневу дитину Хану, донечку Сафірштайнів, враз з візком. Поліція негайно почала слідство і ствердила що невідома жінка кілька годин по схопленні дитини хотіла продати Шпіґльовій візок на площі Карцеляка. Одначе Шпіґльова зажадала документу тотожности. Невідома жінка заявила, що забула в хаті і подала фальшиву адресу

свого помешкання. Вкінці продала візок Анастазії Добросельській з постілю і біллям дитини за 16.50 зол. Вже минулого четверга поліція арештувала 26-літню Яніну Шимчаківну, яка схопила дитину, але її вдалось по дорозі втечи. Шимчаківна вибралася на село до своєї матері до Соньска у цехановськім повіті. Вкінці поліції вдалось арештувати Шимчаківну на двірці у Цеханові. Шимчаківна призналась, що мешкає у Варшаві зі своїм приятелем Яном Факом. Дитину схопила тому, щоб дістати від батьків дитини окуп. Дитину задусила тому, що плакала й опісля кинула її до рова на кольонії Ульруха. Арештовану відвезли до судових арештів.

— **Збіже пропадає у Совітах.** Кореспондент „Правди" пише з Пятигорська, що всі дороги до колхозів затарасовані збіжам. Здовж доріг зісипали понад 40.000 тон збіжа, яке гине від дощу, бо нема транспортових засобів, щоб його відвезти.

— **Шукають скарбів у Туреччині.** В Атенах повстало товариство з метою віднайти скарби греків і вірмен у Туреччині, які вони закопали втікаючи з поспіхом перед тріюмфальним походом турецьких військ під проводом Кемаля у 1922 р. Турецьке міністерство скарбу дало дозвіл на цю акцію. І дійсно вже по перших розшуках коло Кома віднайшли 10.000 фунтів у золоті. Вартість закопаних цінних річей і грошей в Туреччині обчисляють на один міліон фунтів у золоті. Згідно з законом половину віднайдених скарбів бере турецький скарб

— **Присвоїли 4 і пів міліона рублів.** Перед найвищим трибуналом у Москві станув головний директор маринського району Костюков, інж. Денісов, заступник директора Шербусін та інші, які за останній рік присвоїли собі 4 і пів міліона рублів. Обвинувачені випустили т. зв. скарбові бони, якими платили винагороду робітникам. На розправу покликали коло 300 свідків. Розправа потреває кілька днів.

— **Ріжні вісти.** Литовська преса пише, що Вальдемарас тяжко занедужав у вязниці. Коло недужого перебуває постійно лікар. — Китайські бандити у західній провінції Сечуан схопили чотирьох францішканів. Двох з них тяжко недужих бандити випустили. — Президент білоруської Академії Наук Горін віднайшов в архівах старі документи відомого американського полярного подорожника Берінга про його полярну подорож в роках 1730 до 1740. — В гольській окрузі коло Тифлісу зорганізували клюб старців-співаків, які задумують виступати зі співами і танцями.

— **Подяка.** ВШановний Пане Редакторе. Прохаю Вас не відмовити помістити моїх кілька слів у Вашому цінному щоденнику: Отсим бажаю подякувати ВП. Панству Макогонам із Бостону за те, що помогли і уможливили мені скінчити студії в Королівській Академії Мистецтв у Льондоні. Вірю, що я не звів Їх сподівань покінчивши Академію як один із чотирьох відзначених Академією абсольвентів. Остаю з великою пошаною **О. Даркович**, A. R. C. A. Льондон, дня 27 липня 1935.



# ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

## Театри.

**Великий Міський Театр.**

Нечинний.

**Театр Ріжнородностей.**

Середа, 31. VII. год. 8. веч. „Панна молода з даху" — премієра.

Четвер, 1. VIII. год. 8. веч. „Панна молода з даху".

Пятниця, 2. VIII. год. 8 веч. „Панна молода з даху".

Субота, 3. VIII. год. 8 веч. „Панна молода з даху".

## Кіна.

АДРІЯ: „Вигнанець" (Льон Шаней).

АПОЛЬО: „Наварана" і „Володарка Чібану".

АТЛЯНТИК: „Катастрофа Челюскіна".

ВАНДА: „Погубний чар" і „Стріча у Відні".

ҐРАЖИНА: „Весняна парада" (Ф. Ґаль).

КАСІНО: „Мужчини в небезпечнім віці". „Останній сигнал".

КОЛІСЕЙ: Нечинне.

КОПЕРНИК: „Від вечора до півночі".

МАРУСЕНЬКА: „Біробіджан" і „Іскор".

МІРАЖ: „І що дальше сіра людино".

МУЗА: „Гра змислів".

ПАКС: Нечинне.

ПАЛЯС: „30 днів княжною".

ПАН: „Коли кохання панує — смерть відпочиває" і „Були собі два гільтаї" (Льоерль і Гарді).

РАЙ: „Весела Зузанна" (Ліяна Гарвей).

СВІТ: Нечинне.

СОНЦЕ: „На дні океану" і ревія „Війна з бабами".

СТИЛЕВИЙ. „Зводниця" і ревія.

УТІХА: „Бог Діоніз з крилами бандитів" і ревія.

ХИМЕРА: Нечинне.

## Закордонне радіо.

**Середа, 31. липня 1935.**

**Відень** (506,8) 17.30 Італійські пісні. 20.10 Святочний концерт. 22.10 Популярна музика. **Прага** (470,2) 12.30, 15.00 Концерт. 16.30 Сальонова музика. **Берлін** (356,7) 18.00 Музика і спів. **Кенігсвустергавзен** (1571) 12.00 Концерт. 18.00 Пісні. 22.30 Нічна музика. **Букарешт** (364,5) 17.00 Концерт. 21.05 Радіоконцерт. **Міляно** (221,1) 20.40 Джіокондо — музична комедія. **Палермо** (531) 20.45 Камеральний концерт. 21.50 Оперова музика.

**Четвер. 1. серпня 1935.**

**Відень** (506,8) 17.30 Сучасна музика. **Кошиці** (259,1) 17.40 Авдиція для Закарпаття. **Прага** (470,2) 15.00 Сальонова музика. 19.25 Концерт військової орхестри. 22.30 Музика на двох фортепянах. **Білгород** (437,3) Дон Хуан — опера Моцерта. **Берлін** (356,7) 16.00 Концерт солістів. 20.10 Веселий танковий вечір. **Кенігсвустергавзен** (1571) 12.00 Легка музика. **Букарешт** (364,5) 17.00 Концерт, 19.20 Сольо на флеті. **Будапешт** (550,5) 19.30 Вечір опер. **Міляно** (221,1) 20.40 Камеральний концерт. **Рим** (420,8) 20.40 Опера.



## Львівське радіо.

**Середа, 31. липня 1935.**

6.30 Ранішня авдиція. 8.25 Практичні вказівки. 11.57 Сигнал часу. 12.05 Полудневий денник. 12.15 Для літниць і живців. 13.00 Хвилина для жінок. 13.05 Оперова музика. 15.15 Біржа. 15.25 Експорт. 15.30 Мала орхестра. 16.00 Гутірка для жінок. 16.15 Народня музика. 16.50 „Дівчина з кабарету" — гумореска. 17.00 Камеральний концерт. 17.25 Камеральна орхестра. 18.00 Веселий скеч. 18.15 Польща співає. 18.30 „Котяча мама". 18.40 Сільва рерум. 19.05 Програма на черговий день. 19.15 Рекламовий концерт. 19.30 Легкі пісні. 19.50 Світ сміється. 20.00 Літературні хвилини. 20.10 Легка музика. 20.45 Вечірний денник. 20.55 Картини з життя. 21.00 Концерт з творів Шопена. 21.40 Зі спогадів про Пілсудського. 21.40 Народні пісні. 22.00, Спортові вісти. 22.10, 23.05 Мала орхестра.

**Четвер, 1. серпня 1935.**

6.50 Ранішня авдиція 8.25 Практичні вказівки. 11.57 Сигнал часу. 12.03 Метеорольоґічні вісти. 12.05 Полудневий денник. 12.15 Рапсодії. 13.00, 16.00, 18.30, 19.50, 22.00, 22.10 Трансмісія з Варшави. 13.30 Легка музика. 15.15 Біржа. 15.25 Експорт. 18.30 Задішини — місто полудня. 18.40 Сільва рерум. 19.05 Програма на черговий день. 19.15 Реклямовий концерт. 19.30 Пісні. 20.00 Музика. 20.45 Вечірний денник. 21.30 „Фрайляйн Доктор". 22.06 Спортові вісти.

## БІРЖА.

### ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.25—5.27 зол.

Нім. марка 1·70—1·76, фр. франки 34·85—35·00, шв. франки 172·50—173·00, фунти стерлінги 26·15—26·30, австр. шілінги 99·00—101, чеські корони 21·40—21·80, рум. леви 30·00—32·00, ліри 39·00—42·00.

Золото: Долари 9·05—9·10, Франки фр. 34·40—34·80, Дукати 82·00—82·75, Корони 36·20—36·80, Рублі 4·60—4·70. 1 гр. зол. 5·924.

Срібло: Корони австр. 0·34, Рублі 1·50, Фльорени 0·85, 1 гр ср. 0·07—0·08.

### Заставні листи.

4 1/2 проц. дол. Т. К. З. 43·50—45·00, 5 проц. дол. Б. Г. 53·00—54·50, 4 проц. Зол. Б. Г. 41·50—43·00, 4 1/2 проц. Зол. Б. Г. 44·50—46·00, 4 1/2 проц. Ком. Б. Кр. 50·50—52·00, 4 проц. Б. Г. К. 61·00—64·00, 4 1/2 проц. Б. Г. К. 62·00—65·00, 4 проц. позичка м. Львова 46·00—47·50.

### Премійки.

Доларівки 52·50—54·00, Інвестиційна 106·00—108·00, Будівельна 43·00—44·50.

### ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 30. липня ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів,

| | |
|---|---|
| 1 кг. масла дес. | 2·30 зол. |
| 1 кг. масла ексорт. | 2·30 „ |
| 1 л. молока | 0·14 „ |
| 1 л. сметани | 0·65 „ |
| 1 к. яєць | 2·90 „ |

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло, яйця і сметану вдержана, на молоко слаба,

Маслосоюз повідомляє, що від 30. VII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

| | | |
|---|---|---|
| Курята від 50 дкг. | за 1 кг. | 0·80 зол. |
| Мол. однор. кури І. кл. | „ | 0·80 „ |

Птицю приймає в скількости визначеного приділу тая кожного доставця.



За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10